

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1872>

Citation: Yaman, B. (2020). Türkiye’de çocuk gelişimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1131-1135.

Dr. Barış YAMAN

Milli Eğitim Bakanlığı, TÜRKİYE, 0000-0002-4531-4965

TÜRKİYE’DE ÇOCUK GELİŞİMİ ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı çocuk gelişimi alanında 2010-2020 yılları arasında lisansüstü düzeyde yapılmış çalışmaları; araştırmanın yapıldığı üniversiteye, enstitüye, konularına, kullanılan yöntemlere, veri toplama ve analiz etme yöntemlerine göre sınıflayarak değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK] Ulusal Tez Merkezi veri tabanında çocuk gelişimi alanı ile ilgili ulaşılan tezler, nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. 27 Şubat 2020- 1 Mart 2020 tarihleri arasında YÖK Ulusal Tez Veri tabanı merkezinin internet sayfası üzerinden erişilmiştir. Veri tabanı üzerinde “çocuk gelişimi, child development, child growth” gibi anahtar kelimelerle tarama yapılmıştır ve elde edilen tezler incelenmiştir. Sonuç olarak çocuk gelişimi ile ilgili olarak en fazla lisansüstü tez yapan üniversite Atatürk Üniversitesi olduğu, çocuk gelişimi ile ilgili en fazla lisansüstü tezlerin Eğitim Bilimleri Enstitüsünde ve Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yapıldığı, çocuk gelişimi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin en fazla 2019 yılında yapıldığı, konu bakımından en fazla eğitim öğretim ve çocuk sağlığı ve hastalığı konularında lisansüstü tezlerin yazıldığı, yapılan tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımında en fazla tarama modelinin kullanıldığı ve nitel yöntemlerin kullanıldığı ve yapılan tezlerin en fazla profesör unvanındaki akademisyenler tarafından yönetildiği sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi, Lisansüstü çalışmalar

INVESTIGATION OF THE GRADUATE THESIS HELD ON CHILD DEVELOPMENT AREAS IN TURKEY

ABSTRACT

The aim of this study is the studies conducted in the field of child development between 2010-2020 at the graduate level; classification and evaluation according to the university, institute, subjects, methods used, sample size, data collection and analysis methods. In line with this purpose, theses reached in the database of YOK National Thesis Center on child development were carried out based on document analysis, which is one of the qualitative data collection methods. It was accessed through the website of YOK National Thesis Database between February 27, 2020, and March 1, 2020. The database was searched with keywords such as “child development, child development, child growth” and theses obtained were examined. As a result, the university that makes the most postgraduate thesis related to child development is Atatürk University, the most postgraduate theses related to child development are made at the Institute of Educational Sciences and Health Sciences, the postgraduate theses on child development are made in 2019 at the most, in terms of subject. It is concluded that postgraduate theses are written about over education and child health and disease, the most scanning method is used in the distribution of research methods used in theses, and qualitative methods are used and the theses are managed by the academicians in the professor title.

Keywords: Child development, Postgraduate studies

1. GİRİŞ

Çocuk gelişimi döllenmeden ergenliğe kadar insan yaşamındaki değişiklikleri inceleyen bilim dalıdır (Işıkoğlu Erdoğan, Budak, Özcan ve Işık, 2019). Yasal tanımlamalara göre çocukluk çağı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. İngiltere’de bu sınırlar 10-17 iken Amerikan eyaletlerinde 7-18, Kanada’da 12-18’dir. Gelişim psikologlarına göre ergenlik döneminin bitip yetişkinlik döneminin başladığı yaş sınırı 25’e kadar uzanmaktadır. Türkiye’de resmi olarak yetişkin kabul edilen 18 yaşındaki gençler aslında fizyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan yetişmemiş, gelişimlerini tamamlayamamış kişilerdir. Yasal yaş sınırını belirlemede ergenlik dönemi, gelişim gereksinimlerini ve fizyolojik veya psikolojik dönem sorunları irdelenmelidir. Biyolojik olarak, çocuk genellikle doğum ve ergenlik arasındaki kişidir (Selçuk, 2019). Çocuk kavramı, çeşitli bilim dallarına göre farklı yaş aralıklarını kapsamaktadır. Bilim dalları çocukluğun başlangıcını doğduğu an olarak kabul etmekte fakat bitiş

konusunda farklı yaş aralıkları belirtmektedirler. Bu bağlamda bilimsel dayanaklara sahip yasal düzenlenmeler kaynak olarak kabul edilmektedir (Polat, 2018). Çocukluk süreci, özellikle 18. yüzyıldan itibaren yaşamın farklı ve özel bir bölümü olarak algılanmaya başlanmıştır. 19. yüzyılda eğitimciler ve ahlâkçılar, çocuklara kendilerini ifade etme olanağı verilirse sağlıklı büyüme göstereceklerini, davranışlarında sosyal sorumluluk taşıyabileceklerini ileri sürerek, çocuk gelişimi ve davranışlarının yönlendirilmesi gerektiğini savunmuşlardır (Çelik ve Şahin 2013).

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı da çocuk gelişimi alanında 2010-2020 yılları arasında lisansüstü düzeyde yapılmış çalışmaları; araştırmanın yapıldığı üniversiteye, enstitüye, konularına, kullanılan yöntemlere, örneklem büyüklüğüne, veri toplama ve analiz etme yöntemlerine göre sınıflayarak değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma problemlerine yanıt aranmıştır:

1. Çocuk gelişimi ile ilgili lisansüstü düzeyde yapılmış çalışmaların yapıldığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
2. Çocuk gelişimi ile ilgili lisansüstü düzeyde yapılmış çalışmaların enstitülere göre dağılımı nasıldır?
3. Çocuk gelişimi ile ilgili lisansüstü düzeyde yapılmış çalışmaların yapıldığı yıllara göre dağılımı nasıldır?
4. Çocuk gelişimi ile ilgili lisansüstü düzeyde yapılmış çalışmaların içeriğine göre dağılımı nasıldır?
5. Çocuk gelişimi ile ilgili lisansüstü düzeyde yapılmış çalışmaların araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Çocuk gelişimi ile ilgili lisansüstü düzeyde yapılmış çalışmaların tezi yöneten danışmanın unvanına göre dağılımı nasıldır?

3. YÖNTEM

Bu çalışma, çocuk gelişimi alanında lisansüstü düzeyde yapılan çalışmaların incelenmesine yöneliktir. Çalışmada, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında çocuk gelişimi alanı ile ilgili ulaşılan tezler, nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013:217)'e göre doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.

4. EVREN VE ÖRNEKLEM

Çalışmanın evrenini, Türkiye’de çocuk gelişimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Örneklemine ise YÖK ulusal tez veri tabanında belirlenen toplam 30 adet tez oluşturmaktadır.

5. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Araştırmada incelenen tezlere, 27 Şubat 2020- 1 Mart 2020 tarihleri arasında YÖK Ulusal Tez Veri tabanı merkezinin internet sayfası üzerinden erişilmiştir. Veri tabanı üzerinde “çocuk gelişimi, child development, child growth” gibi anahtar kelimelerle tarama yapılmıştır ve elde edilen tezler incelenmiştir. Yapılan taramalar sonucunda 30 adet lisansüstü teze ulaşılmıştır. Araştırmada nitel veri analizi olarak içerik analizi yöntemiyle veriler analiz edilmiştir. İçerik analizi, mevcut metinlerden hareket ederek sosyal gerçeğe yönelik temel önermeler elde etmeyi amaçlar (Gökçe, 2006).

6. BULGULAR

Bu bölümde Türkiye’de yapılmış olan çocuk gelişimi ile ilgili 2010-2020 yılları arasında yapılan lisansüstü tezler, bağlı kalınan yöntem çerçevesinde incelenmiştir. Hazırlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Yapılan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite adı	Yüksek lisans	Doktora	Sanatta yeterlik	Tıpta uzmanlık	f
Ankara Üniversitesi	2			1	3
Atatürk Üniversitesi	4				4
Çukurova Üniversitesi	1				1
İstanbul Teknik Üniversitesi	2				2
Karabük Üniversitesi	1				1
Trabzon Üniversitesi	1				1
Akdeniz Üniversitesi	1				1
Cumhuriyet Üniversitesi	1				1
Selçuk Üniversitesi		1			1
Hacettepe Üniversitesi	2		1		3
Yeditepe Üniversitesi	2				2
Gazi Üniversitesi	2				2
Sakarya Üniversitesi	1				1
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1	1			2
Anadolu Üniversitesi	1				1
Koç Üniversitesi		1			1
İstanbul Üniversitesi	1				1
İnönü Üniversitesi				2	2
Toplam	23	3	1	3	30

Tablo 1 incelendiğinde, çocuk gelişimi ile ilgili son 10 yılda 30 lisansüstü tezin yazıldığı görülmektedir. Bu tezler 18 üniversitede yazılmıştır. 23 yüksek lisans tezi, 3 doktora tezi, 1 sanatta yeterlik ve 3 tıpta uzmanlık tezinin hazırlandığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde çocuk gelişimi ile ilgili olarak en fazla lisansüstü tez yapan üniversite Atatürk Üniversitesidir. Diğer taraftan, Türkiye’de 206 üniversitenin olduğu bilinirken bunların sadece 18’inde çocuk gelişimi ile ilgili lisansüstü eğitim tezlerinin yazıldığı da görülmektedir. Bunun çok az bir sayı olduğu söylenebilir. Tablo 2’de çocuk gelişimi ile ilgili yapılan tezlerin hangi enstitü veya fakültelerde yazıldığı gösterilmektedir.

Tablo 2. Yapılan Tezlerin Enstitü ve Fakültelelere Göre Dağılımı

	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Fen Bilimleri Enstitüsü	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Bilişim Enstitüsü	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Güzel Sanatlar Enstitüsü	Tıp Fakültesi
Yüksek lisans	8	3	2	7	1	1	1	
Doktora		1	1	1				
Sanatta yeterlik			1					
Tıpta uzmanlık								3

Tablo 2 incelendiğinde çocuk gelişimi ile ilgili en fazla lisansüstü tezin Eğitim Bilimleri Enstitüsünde ve Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yapıldığı görülmektedir. Tablo 3’te yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 3. Yapılan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı*

Yıllar	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlik	Tıpta Uzmanlık	f
2010				1	1
2011	2		1		3
2012	2			1	3
2013					0
2014				1	1
2015	2	1			3
2016	1				1
2017	3	1			4
2018	3				3
2019	10	1			11

* Araştırma 2020 Mart ayına kadar olan kısmı kapsadığı için 2020 yılı yer almamaktadır.

Tablo 3 incelendiğinde çocuk gelişimi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin en fazla 2019 yılında yapıldığı görülmektedir. Tablo 4'te yapılan tezlerin konu içeriklerine göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. Yapılan tezlerin konularına göre dağılımı

Konular	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlik	Tıpta Uzmanlık	f
Çocuk sağlığı ve hastalıkları	3			3	6
Eğitim öğretim	12				12
Mimarlık	2				2
İç mimari ve dekorasyon		1	1		2
Bilgisayar mühendisliği bilimleri	1				1
Güzel sanatlar	1				1
Hemşirelik	2	1			3
Ağaç işleri	1				1
Endüstri ürünleri tasarımı	1				1
Ekonomi		1			1
Toplam	23	3	1	3	30

Tablo 4 incelendiğinde konu bakımından en fazla eğitim öğretim ve çocuk sağlığı ve hastalığı konularında lisansüstü tezlerin yazıldığı görülmektedir. Tablo 5'te yapılan tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 5. Yapılan Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Kullanılan araştırma yöntemleri	Yüksek lisans	Doktora	Sanatta yeterlik	Tıpta uzmanlık	f
Kesitsel gözlem	2				2
Betimsel tarama	1				1
Literatür taraması	3				3
LMS	1				1
Deneme modeli	1				1
Doküman incelenmesi	2				2
Fenomonoloji	1				1
Korelasyonel	1				1
Tarama	4	1		3	8
Deneyssel	2				2
Nitel	3	1	1		5
Talep analizi		1			1
İçerik analizi	1				1
Karma	1				1
Toplam	23	3	1	3	30

Tablo 5 incelendiğinde; yapılan tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımında, en fazla tarama modelinin ve nitel yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir. Tablo 6'da yapılan lisansüstü tezlerin tezi yöneten danışmanın unvanına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 6. Yapılan Tezlerin Tezi Yöneten Danışmanın Unvanına Göre Dağılımı

Unvan	Yüksek lisans	Doktora	Sanatta yeterlik	Tıpta uzmanlık	f
Doktor Öğr. Üyesi	8	2			10
Doçent	6		1	2	9
Profesör	9	1		1	11

Tablo 6 incelendiğinde yapılan tezlerin en fazla profesör unvanındaki akademisyenler tarafından yönetildiği, en az da doçent unvanındaki akademisyenler tarafından yönetildiği görülmüştür.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak çocuk gelişimi ile ilgili olarak en fazla lisansüstü tez üreten üniversite Atatürk Üniversitesi olduğu, çocuk gelişimi ile ilgili en fazla lisansüstü tezlerin Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yapıldığı, çocuk gelişimi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin en fazla 2019 yılında yapıldığı, konu bakımından en fazla eğitim öğretim ve çocuk sağlığı ve hastalığı konularında lisansüstü tezlerin yazıldığı, yapılan tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımında en fazla tarama modelinin ve nitel yöntemlerin kullanıldığı ve yapılan tezlerin en fazla profesör unvanındaki akademisyenler tarafından yönetildiği sonuçlarına varılmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda şunlar önerilebilir. Erken çocukluk dönemi ve çocuk sağlığı ve hastalıkları ile ilgili lisansüstü tezlere daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Farklı üniversitelerde de çocuk gelişimi alanında lisansüstü tezlerin çalışılması önerilebilir. Ayrıca farklı anabilim dalları ve farklı konular ile ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesinin ilgili alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

ÇELİK, A. ve ŞAHİN, M. (2013). Spor ve çocuk gelişimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1), 467-478.

GÖKÇE, O. (2006). *İçerik analizi kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

İŞİKOĞLU ERDOĞAN, N., ÖZCAN, Ö., BUDAK, K. S. ve IŞIK, I. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk gelişimi ile ilgili inançlarında değişim ve durağanlıklar. *İlköğretim Online*, 18(4),1718-1731.

POLAT, B. D. (2018). *Çocuk gelişimi ve okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin çocukların katılım hakkına ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

SELÇUK, K. (2019). *Oyunun çocuk gelişimi üzerindeki önemi ve açık parkların tasarım kriterleri bakımından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.

YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.